

Predmet C-549/23**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

29. kolovoza 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

College van Beroep voor het bedrijfsleven (Žalbeni sud za upravne sporove u gospodarstvu, Nizozemska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

29. kolovoza 2023.

Žalitelji:

American Express Europe SA

American Express Carte France SA

Visa Europe Ltd

MasterCard Europe SA

Autoriteit Consument en Markt

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV

Predmet glavnog postupka

Ovaj zahtjev upućuje se u sporu o naknadama koje se plaćaju *co-branding* partneru prilikom izdavanja *co-branding* kreditne kartice u okviru trostrane kartične platne sheme. Autoriteit Consument en Markt (Tijelo za potrošače i tržište, Nizozemska) smatra da te naknade prekoračuju gornju granicu međubankovnih naknada predviđenu Uredbom 2015/751.

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

U ovom zahtjevu za prethodnu odluku u skladu s člankom 267. UFEU-a sud koji je uputio zahtjev postavlja pitanja o posljedicama izjednačavanja trostrane kartične platne sheme s *co-branding* partnerom s četverostranom kartičnom platnom shemom u okviru Uredbe 2015/751. Naime, sud koji je uputio zahtjev

ima dvojbe u pogledu tumačenja članaka 4. i 5. te uredbe u kojima se javljaju pojmovi „neto nadoknada” i „međubankovna naknada”, koji se temelje na plaćanjima izdavatelju, dok u slučaju trostrane kartične platne sheme nema izdavatelja.

Prethodna pitanja

1. Treba li članak 2. točku 11. Uredbe (EU) 2015/751 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2015. o međubankovnim naknadama za platne transakcije na temelju kartica u svrhu primjene materijalnih odredbi te uredbe tumačiti na način da ukupan neto iznos plaćanja, popusta ili poticaja koji *co-branding* partner primi od trostrane kartične platne sheme u vezi s platnom transakcijom na temelju kartica ili povezanim aktivnostima treba smatrati neto nadoknadom, čak i ako sâm taj *co-branding* partner nije izdavatelj?

2. Treba li članak 4. u vezi s člankom 2. točkom 10. drugom rečenicom Uredbe 2015/751 tumačiti na način da je neto nadoknada izravno obuhvaćena područjem primjene članka 4.?

3. Treba li članak 5. Uredbe 2015/751 tumačiti na način da se on odnosi na naknade, uključujući neto nadoknadu koju *co-branding* partner primi od kartične platne sheme, ako taj *co-branding* partner nije izdavatelj?

4.a Treba li članak 5. Uredbe 2015/751 tumačiti na način da naknada, uključujući neto nadoknadu koju *co-branding* partner primi u vezi s platnim transakcijama ili povezanim aktivnostima, ima istu svrhu kao međubankovna naknada ako tom naknadom treba proširiti aktivnosti kartične platne sheme?

4.b Treba li članak 5. Uredbe 2015/751 tumačiti na način da naknada, uključujući neto nadoknadu koju *co-branding* partner primi u vezi s platnim transakcijama ili povezanim aktivnostima, ima isti učinak kao međubankovna naknada ako ta naknada dovodi do proširenja aktivnosti kartične platne sheme?

4.c U slučaju niječnih odgovora na ta pitanja postavlja se sljedeće pitanje: na temelju kojih kriterija i/ili čimbenika treba ocijeniti ima li naknada, uključujući neto nadoknadu koju *co-branding* partner primi u vezi s platnim transakcijama ili povezanim aktivnostima, istu svrhu ili učinak kao međubankovna naknada?

5. Treba li članak 5. Uredbe 2015/751 tumačiti na način da u svrhu primjene članka 4. te uredbe naknadu treba smatrati dijelom međubankovne naknade već ako ima istu svrhu kao međubankovna naknada?

6. Treba li članak 2. točku 11. Uredbe 2015/751 tumačiti na način da se naknada koja se zaračunava trgovcima, koju je *co-branding* partner platio trostranoj kartičnoj platnoj shemi, smije odbiti od plaćanja, popusta ili poticaja koje *co-branding* partner primi od kartične platne sheme u vezi s platnom transakcijom na temelju kartica ili povezanim aktivnostima?

7.a Treba li članak 2. točku 11. Uredbe 2015/751 tumačiti na način da se od ukupnog iznosa koji *co-branding* partner primi od kartične platne sheme smiju odbiti ne samo financijske naknade *co-branding* partnera, nego i troškovi ili ekonomska protuvrijednost usluge *co-branding* partnera?

7.b U slučaju potvrdnog odgovora na to pitanje: na temelju kojih kriterija treba utvrditi tu vrijednost?

Navedene odredbe prava Unije

Uredba (EU) 2015/751 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2015. o međubankovnim naknadama za platne transakcije na temelju kartica, članci 2., 4. i 5.

Sažet prikaz činjenica i glavnog postupka

- 1 American Express Europe i American Express Carte France (u daljnjem tekstu zajedno: Amex) upravljaju trostranom kartičnom platnom shemom u smislu članka 2. točke 18. Uredbe 2015/751. Visa i MasterCard upravljaju četverostranom kartičnom platnom shemom u smislu članka 2. točke 17. Uredbe 2015/751.
- 2 Platne transakcije u četverostranoj kartičnoj platnoj shemi izvršavaju se uz posredovanje izdavatelja (na strani imatelja kartice) i prihvatitelja (na strani primatelja plaćanja). Prihvatitelj pritom izdavatelju plaća naknadu za obradu transakcije, odnosno međubankovnu naknadu. Neto nadoknada u smislu članka 2. točke 11. Uredbe 2015/751 dio je međubankovne naknade.
- 3 U trostranoj kartičnoj platnoj shemi sama kartična platna shema izdaje platnu karticu i obrađuje plaćanja provedena karticom, pri čemu u takvoj kartičnoj platnoj shemi nema (vidljive) međubankovne naknade. Uredbom 2015/751 predviđa se gornja granica međubankovnih naknada i stoga se načelno ne može primijeniti na trostrane kartične platne sheme. Međutim, na temelju članka 1. stavka 5. Uredbe 2015/751 ta je uredba primjenjiva na takvu kartičnu platnu shemu ako ta shema izdaje karticu zajedno s *co-branding* partnerom.
- 4 Amex je 2010. započeo suradnju s društvom Koninklijke Luchtvaart Maatschappij (u daljnjem tekstu: KLM) kao *co-branding* partnerom za izdavanje *co-branding* kreditnih kartica potrošačima. Osim „bonusa za potpisivanje”, Amex je za to KLM-u platio i neke druge naknade.
- 5 U okviru te suradnje korisnici dobivaju pristup KLM-ovu programu vjernosti u kojem mogu skupljati „milje” tako da, među ostalim, više putuju s KLM-om. Te se „milje” potom mogu iskoristavati za KLM-ove letove ili druge usluge. KLM i Amex također su dogovorili da imatelji kartica Amex mogu izravno skupljati

„milje” u okviru programa vjernosti. Amex u tu svrhu kupuje „milje” od KLM-a i prenosi ih imateljima kartica na temelju korištenja kreditne kartice.

- 6 KLM je 2018. objavio natječaj za novu *co-branding* suradnju, pri čemu je među brojnim kartičnim platnim shemama, među ostalim Vise i MasterCarda, za svojeg partnera ponovno odabrao Amex. U okviru te nove suradnje Amex je KLM-u ponovno platio „bonus za potpisivanje” i još neke druge naknade.
- 7 Tijelo za potrošače i tržište pokrenulo je u svibnju 2017. istragu o suradnji između Amexa i KLM-a. To je tijelo 6. ožujka 2019. izdalo nalog pod prijetnjom novčane kazne kako bi osiguralo da Amex u okviru postojeće i buduće *co-branding* suradnje KLM-u plati naknadu koja u skladu s člankom 4. u vezi s člankom 5. Uredbe 2015/751 po platnoj transakciji ne premašuje 0,3 % vrijednosti transakcije.
- 8 Amex i KLM podnijeli su žalbu protiv tog naloga Tijelu za potrošače i tržište. Tvrđili su da su u okviru svoje suradnje poštovali pravilo o 0,3 %, među ostalim, zato što je Amex odbio vrijednost „milja” koje je kupio od naknada koje je platio.
- 9 Odlukom od 22. siječnja 2020. Tijelo za potrošače i tržište odbilo je žalbe Amexa i KLM-a kao neosnovane, nakon čega je odlukom od 21. prosinca 2020. utvrdilo novčane kazne.
- 10 KLM i Amex podnijeli su tužbu protiv potonje odluke Rechtbanku Rotterdam (Sud u Rotterdamu, Nizozemska). Rechtbank Rotterdam (Sud u Rotterdamu) prihvatio je tužbe Amexa i KLM-a, poništio odluke Tijela za potrošače i tržište od 22. siječnja 2020. i od 21. prosinca 2020. te mu je naložio donošenje nove odluke. Rechtbank Rotterdam (Sud u Rotterdamu) odlučio je da Tijelo za potrošače i tržište nije dovoljno obrazložilo svoje stajalište da sve naknade koje je Amex platio KLM-u treba smatrati implicitnim međubankovnim naknadama, s obzirom na to da nije dokazalo da te naknade imaju istu svrhu ili učinak kao međubankovne naknade. Stoga Rechtbank Rotterdam (Sud u Rotterdamu) ne može utvrditi da je Amex povrijedio članak 4. u vezi s člankom 5. Uredbe 2015/751.
- 11 Tijelo za potrošače i tržište, kao i KLM i Amex, podnijeli su žalbu sudu koji je uputio zahtjev. Visa i MasterCard također su podnijeli žalbu kao stranke u prvostupanjskom postupku.

Ključni argumenti stranaka glavnog postupka

Tumačenje članka 4. Uredbe 2015/751

- 12 Amex tvrdi da isto kao što u okviru četverostrane kartične platne sheme postoje naknade koje nisu uređene Uredbom 2015/751, tako naknade koje nisu uređene tom uredbom postoje i u trostranoj kartičnoj platnoj shemi. Iz teksta i cilja Uredbe

2015/751 proizlazi da su njome obuhvaćene samo naknade koje se plaćaju izdavatelju kartica, a kojih nema u trostranoj kartičnoj platnoj shemi.

- 13 Tijelo za potrošače i tržište ističe da naknade koje KLM prima od Amexa treba smatrati neto nadoknadom u smislu članka 2. točke 11. Uredbe 2015/751 te da su one, stoga, dio međubankovne naknade. Smatra da za kvalificiranje kao međubankovne naknade, a osobito kao neto nadoknade, nije potrebno da izdavatelj, kojeg nema u trostranoj kartičnoj platnoj shemi s *co-branding* partnerom, primi plaćanja. Gornja granica te međubankovne naknade uređena je člankom 4. Uredbe 2015/751 i predmetna neto nadoknada stoga je izravno obuhvaćena tom odredbom. MasterCard se slaže s tim stajalištem.

Tumačenje članka 5. Uredbe 2015/751

- 14 Amex smatra da se tekstem članka 5. Uredbe 2015/751 isključuje mogućnost da se naknade plaćene *co-branding* partneru, koji nije izdavatelj, smatraju međubankovnom naknadom. Stoga nije potrebno ispitati imaju li naknade istu svrhu ili učinak kao međubankovne naknade.
- 15 Suprotno tomu, Tijelo za potrošače i tržište, MasterCard i Visa tvrde da je zakonodavac Unije prilikom donošenja Uredbe 2015/751 smatrao da bi naknade plaćene *co-branding* partneru u trostranoj kartičnoj platnoj shemi mogle dovesti do usporedivog tržišnog nedostatka kao međubankovna naknada u četverostranoj kartičnoj platnoj shemi.
- 16 Tijelo za potrošače i tržište smatra da je u tom pogledu važan učinak naknade u odnosu između kartične platne sheme i *co-branding* partnera. Navodi da su naknade istovjetne ako mogu uvjeriti treću stranu da surađuje s kartičnom platnom shemom, neovisno o tome je li taj učinak namjeren.

Tumačenje pojma „neto nadoknada”

- 17 Amex i KLM ističu da prilikom izračunavanja neto nadoknade naknadu koja se zaračunava trgovcima, koju KLM plaća Amexu za prihvaćanje transakcija kreditnim karticama, treba odbiti od naknada koje Amex plaća KLM-u. Pritom se mogu uzeti u obzir i „milje” koje je kupio Amex, čime se ne prekoračuje granica od 0,3 % u smislu članka 4. Uredbe 2015/751.
- 18 Tijelo za potrošače i tržište smatra da se naknada koja se zaračunava trgovcima, koju je KLM platio Amexu za prihvaćanje transakcija kreditnim karticama, ne može odbiti jer je to plaćanje izvršeno u okviru pravnog odnosa koji nije povezan sa zajedničkim izdavanjem platne kartice. U pogledu „milja” smatra da je njihova vrijednost previsoka jer se ne iskorištavaju sve „milje” u potpunosti, što može dovesti do zaobilaženja gornje granice međubankovne naknade.

Sažet prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 19 Izjednačavanje trostrane kartične platne sheme s *co-branding* partnerom s četverostranom kartičnom platnom shemom uneseno je u Uredbu 2015/751 u kasnom stadiju zakonodavnog postupka, tako da je tekst te uredbe usklađen s četverostranom kartičnom platnom shemom s izdavateljem kojeg treba razlikovati od navedenog. Sud je već u presudi od 7. veljače 2018. (C-304/16, American Express, EU:C:2018:66) odlučio da za primjenu članka 1. stavka 5. Uredbe 2015/751 nije potrebno da *co-branding* partner u trostranoj kartičnoj platnoj shemi nastupa kao izdavatelj u smislu članka 2. točke 2. te uredbe kako bi se predmetna trostrana kartična platna shema mogla smatrati četverostranom kartičnom platnom shemom.
- 20 Za razliku od prvostupanjskog suda, sud koji je uputio zahtjev smatra da, s obzirom na posljedice tog izjednačavanja, tumačenje članaka 4. i 5. Uredbe 2015/751 nije toliko jasno da ne ostavlja mjesta nikakvoj razumnoj sumnji. Kako bi mogao procijeniti protive li se naknade koje je Amex platio KLM-u, svojem *co-branding* partneru, prilikom izdavanja *co-branding* kreditne kartice, Uredbi 2015/751, sud koji je uputio zahtjev stoga traži pojašnjenje raznih aspekata.

Tumačenje članka 4. Uredbe 2015/751*Prvo pitanje*

- 21 Sud koji je uputio zahtjev smatra da nije jasno predstavljaju li plaćanja koja KLM prima od Amexa neto nadoknadu u smislu članka 2. točke 11., s obzirom na to da se definicijom tog pojma zahtijeva da plaćanja primi izdavatelj kojeg nema u trostranoj kartičnoj platnoj shemi.
- 22 Sud je u točkama 70. i 71. presude u predmetu C-304/16 već naveo da nije isključeno da se određena vrsta protučinidbe ili pogodnosti može identificirati kao implicitna međubankovna naknada, čak i ako *co-branding* partner ne nastupa kao izdavatelj. Budući da je neto nadoknada u skladu s člankom 2. točkom 10. Uredbe 2015/751 dio međubankovne naknade, sud koji je uputio zahtjev pita je li točno da se i u okviru neto nadoknade zahtijeva da izdavatelj primi plaćanja.

Drugo pitanje

- 23 U slučaju potvrdnog odgovora na prvo pitanje, sud koji je uputio zahtjev pita je li neto nadoknada kao dio međubankovne naknade izravno obuhvaćena s time povezanom gornjom granicom iz članka 4. Uredbe 2015/751. Naime, u tom slučaju ne treba provjeriti ima li ta neto nadoknada istu svrhu ili učinak kao međubankovna naknada, kao što se to predviđa člankom 5. Uredbe 2015/751.

Tumačenje članka 5. Uredbe 2015/751

Treće pitanje

- 24 Člankom 5. Uredbe 2015/751 predviđa se zabrana zaobilaženja za naknade koje se plaćaju izdavatelju. Sud koji je uputio zahtjev pita pak može li se u slučaju trostrane kartične platne sheme, s obzirom na točke 70. i 71. presude u predmetu C-304/16, odlučiti da za primjenu zabrane zaobilaženja primatelj naknada ne mora biti izdavatelj.

Pitanja 4.a do 4.c

- 25 U slučaju potvrdnog odgovora na treće pitanje, sud koji je uputio zahtjev ne može iz teksta Uredbe 2015/751 jasno zaključiti kada naknade koje se plaćaju *co-branding* partneru u trostranoj kartičnoj platnoj shemi imaju istu „svrhu ili učinak” kao međubankovne naknade u smislu članka 5. te uredbe.
- 26 Na temelju povijesti nastanka Uredbe 2015/751 i mišljenja nezavisnog odvjetnika M. Camposa Sánchez-Bordone u predmetu *American Express* (C-304/16, EU:C:2017:524, osobito t. 95. i 96. te t. 132. i bilješka 44.) sud koji je uputio zahtjev zaključuje da naknada u takvoj trostranoj kartičnoj platnoj shemi može imati isti učinak ili svrhu kao međubankovna naknada kada dovodi do proširenja aktivnosti kartične platne sheme.

Peto pitanje

- 27 Osim toga, sud koji je uputio zahtjev pita je li s obzirom na izraz „s istom svrhom ili učinkom kao međubankovne naknade” (moje isticanje) iz članka 5. Uredbe 2015/751 za primjenu članka 4. te uredbe dovoljno da naknada ima istu svrhu kao međubankovna naknada. Naime, sud koji je uputio zahtjev smatra da se i s obzirom na cilj Uredbe 2015/751, a to je da se za potrošače smanje troškovi u vezi s platnim transakcijama na temelju kartica, može zaključiti da je prije svega važan učinak naknade kako bi se ona u svrhu primjene članka 4. Uredbe 2015/751 mogla smatrati dijelom međubankovne naknade.

- 28 *Tumačenje pojma „neto nadoknada”*

Šesto pitanje

- 29 Kad je riječ o trostranoj kartičnoj platnoj shemi, sud koji je uputio zahtjev ima dvojbe i u pogledu načina izračunavanja ukupnog neto iznosa, što je pojam iz definicije „neto nadoknade” iz članka 2. točke 11. Uredbe 2015/751.
- 30 U uvodnoj izjavi 31. Uredbe 2015/751 uspostavljena je veza između neto nadoknade i zabrane zaobilaženja iz članka 5. te uredbe. U toj uvodnoj izjavi osobito se navodi da bi, kako bi se provjerilo postoji li zaobilaženje, pri izračunavanju neto nadoknade ukupan iznos „plaćanja ili poticaja” koje prima

izdavatelj trebalo umanjiti za „naknade” koje je kartičnoj platnoj shemi platio izdavatelj. Stoga postoje dvije vrste naknada, odnosno s jedne strane „plaćanja ili poticaji” koje kartična platna shema plaća izdavatelju te, s druge strane, „naknade” koje izdavatelj ili *co-branding* partner plaća kartičnoj platnoj shemi.

- 31 Sud koji je uputio zahtjev u pogledu predmetne trostrane kartične platne sheme u kojoj nema izdavatelja koji se može utvrditi pita spada li naknada koja se zaračunava trgovcima, koju KLM plaća Amexu za prihvaćanje transakcija kreditnim karticama, u tu drugu vrstu naknada, zbog čega se smije odbiti od naknada koje Amex plaća KLM-u za izračunavanje međubankovne naknade.

Pitanja 7.a i 7.b

- 32 Sud koji je uputio zahtjev naposljetku ističe da se tekstom definicije pojma „neto nadoknada” i uvodnom izjavom 31. naknade koje treba uzeti u obzir ne ograničavaju isključivo na financijske naknade. Stoga sud koji je uputio zahtjev smatra da se „milje” koje Amex kupuje od KLM-a smiju odbiti od ukupnog iznosa naknada koje on plaća KLM-u i koje su bitne za izračunavanje neto nadoknade. Osim toga, sud koji je uputio zahtjev pita kako treba utvrditi vrijednost tih nefinancijskih naknada kako bi se spriječilo zaobilaženje gornje granice međubankovne naknade predviđene člankom 4. Uredbe 2015/751.